

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій,
обліку та фінансів

Кафедра бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ТАРАСОВ Максим Вікторович

УДК 657.422.8 : 657.6

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**«ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ
ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ»**

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і тестів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Максим ТАРАСОВ

Науковий керівник
Микитюк Валерій Мар'янович
доктор економічних наук, професор

Житомир – 2024

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліського національного університету

Рецензент:

доцент кафедри фінансів і кредиту Поліського національного університету,
к.е.н., доц. Сус Юрій Юрійович

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

_____ допустити до захисту _____

Голова комісії _____ Тетяна ГАЙДУЧОК

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за
результатами попереднього захисту: _____ допустити до захисту _____

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та
аудиту № _____ від __ грудня 2024 року

Завідувач кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту _____ Наталія МАЛЮГА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студент(ка) ТАРАСОВ Максим Вікторович захистив(ла) кваліфікаційну роботу
з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____

Ганна МАЙДУДА

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліського національного університету

АНОТАЦІЯ

Тарасов М. В. Облік, аналіз і аудит розрахунків з покупцями виробничих підприємств. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

У кваліфікаційній роботі розкрито теоретичні та практичні основи організації обліку, аналізу та аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємствах, що виконують спеціалізовані будівельні роботи. Запропоновані рекомендації щодо методики обліку розрахунків із замовниками можна застосовувати під час прийняття конкретних рішень щодо управління дебіторською заборгованістю. Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення надійності та ефективності обліку розрахунків із замовниками. Практичне значення дослідження полягає в удосконаленні синтетичного й аналітичного обліку розрахунків із замовниками та розробці документів для покращання їх контрольного забезпечення.

Ключові слова: облік, аудит, замовники, розрахунки, будівельні підприємства.

ANNOTATION

Tarasov M.V. Accounting, analysis and audit of settlements with buyers of manufacturing enterprises. – Qualification work in the form of a manuscript.

Qualification work for the degree of master in the specialty 071 «Accounting and taxation». – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

The qualification work reveals the theoretical and practical foundations of the organization of accounting, analysis and audit of settlements with buyers and customers at enterprises performing specialized construction work. The proposed recommendations on the methodology for accounting for settlements with customers can be applied when making specific decisions on managing receivables. The results of the study are aimed at increasing the reliability and efficiency of accounting for settlements with customers. The practical significance of the study lies in improving the synthetic and analytical accounting for settlements with customers and developing documents to improve their control support.

Keywords: accounting, audit, customers, calculations, construction companies.

ЗМІСТ

ВСТУП		4
Розділ 1.	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АУДИТУ І ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	7
1.1.	Особливості організації обліку будівельних підприємств	7
1.2.	Теоретичні аспекти аудиту спеціалізованих будівельних підприємств	10
1.3.	Особливості оподаткування та результати діяльності будівельних підприємств.....	14
Розділ 2.	МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ З ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	19
2.1.	Облікова політика спеціалізованих будівельних підприємств з розрахунків з покупцями та замовниками	19
2.2.	Облікова реєстрація інформації розрахунків з покупцями та замовниками в спеціалізованих будівельних підприємствах	22
2.3.	Напрями удосконалення облікового забезпечення розрахунків з покупцями та замовниками в спеціалізованих будівельних підприємствах	26
Розділ 3.	МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ З АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ	29
3.1.	Організація та етапи проведення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками спеціалізованих будівельних підприємств	29
3.2.	Методика аудиту розрахунків з покупцями та замовниками спеціалізованих будівельних підприємств.....	30
3.3.	Напрями удосконалення контрольного забезпечення розрахунків з покупцями та замовниками.....	34
ВИСНОВКИ.....		36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		40
ДОДАТКИ.....		45

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. За сучасних умов функціонування ринкової структури будівельному комплексу відводиться важлива роль. Це впливає із суті того, що будівництво є однією з найкардинальніших галузей економіки. Актуальним завданням для належної діяльності будь-якого суб'єкта господарювання будь-якої галузі, в тому числі й будівництва, стає формування якісної системи бухгалтерського обліку. Найважливішими елементами управління будь-якою організацією є бухгалтерський та аналітичний облік. Ефективна та раціональна організація бухгалтерського обліку на будівельному підприємстві починається з організації обліку, яка передбачає вибір комплексу методичних прийомів, способів та процедур організації та ведення бухгалтерського обліку підприємства з числа загальноприйнятих в державі. Мабуть, сьогодні питання розрахунків із покупцями та замовниками за виконані роботи та послуги, надані спеціалізованими будівельними підприємствами, є одним із найактуальніших, від якого залежать не лише кінцеві результати роботи підприємств, а й їх фінансове становище.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку, аналізу, аудиту та оподаткування розрахунків з покупцями та замовниками, та надання практичних рекомендацій щодо їх покращення.

Завданнями дослідження є:

- дослідити теоретико-методичні основи організації обліку, аудиту і оподаткування діяльності підприємств, що виконують спеціалізовані будівельні роботи;
- розкрити методологію формування інформаційної бази з обліку розрахунків з покупцями та замовниками спеціалізованих будівельних підприємств;
- розкрити методологію формування інформаційної бази з аудиту розрахунків з покупцями та замовниками спеціалізованих будівельних підприємств.

Об'єктом дослідження є розрахунки із замовниками та дебіторська заборгованість, що утворюється в процесі діяльності спеціалізованих будівельних підприємств. *Предметом дослідження* є методологія та методика обліку, аудиту, аналізу і оподаткування розрахунків з покупцями та замовниками досліджуваних підприємств.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі автором були використані наступні методи: абстрактно-логічний, емпіричний – при дослідженні особливостей обліку, аудиту та оподаткування спеціалізованих будівельних підприємств; аналітичний, статистично-економічний та метод синтезу – при дослідженні обліку, аналізу та аудиту розрахунків із замовниками та результатів діяльності спеціалізованих будівельних підприємств; методи якісного і кількісного порівняння, методи індукції та дедукції, метод узагальнення – для удосконалення обліку та аудиту розрахунків із замовниками та результатів діяльності спеціалізованих будівельних підприємств; табличний та графічний методи – для наочного представлення результатів дослідження.

Інформаційна база дослідження. Інформаційно-емпірична база дослідження включає: нормативно-правові та законодавчі акти України з питань бухобліку; праці зарубіжних та вітчизняних науковців, присвячені питанням обліку та аудиту розрахунків з покупцями і замовниками; матеріали наукових конференцій; уставні документи та фінансова звітність спеціалізованих будівельних підприємства; Інтернет ресурси.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Наукова новизна кваліфікаційної роботи спрямована на удосконалення обліку та аудиту розрахунків із замовниками з врахуванням особливостей діяльності спеціалізованих будівельних підприємств.

Практичне значення одержаних результатів. Запропоновані рекомендації щодо методики обліку, аудиту розрахунків із замовниками можна застосовувати на спеціалізованих будівельних підприємствах під час прийняття конкретних рішень щодо управління дебіторською заборгованістю та для удосконалення синтетичного та аналітичного обліку розрахунків із замовниками.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. За результатами дослідження, що здійснені в межах кваліфікаційної роботи було опубліковано тези:

1) Особливості бухгалтерського обліку у будівельних підприємствах: збірник наукових праць Науково-практичної конференції «Студентські наукові читання – 2024» за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. Житомир: Поліський національний університет, 2024. С.15-18;

2) Наукові основи аудиту спеціалізованих будівельних підприємств: зб. праць учасників III Міжнар. наук.-практ. конф. «Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського Союзу» (7-8 листоп. 2024 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2024. С. 527-530;

3) Особливості обліку розрахунків спеціалізованих будівельних підприємств з замовниками: матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету «Студентські наукові читання 2024», 28 листопада 2024 р. Житомир : Поліський національний університет. 2024.С. 171-174;

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Результати даної кваліфікаційної роботи розміщено на 44 аркушах. Робота містить вступ, три розділи, загальні висновки, список використаних джерел (47 найменувань). Ілюстрації представлені 11 таблицями і 5 рисунками.

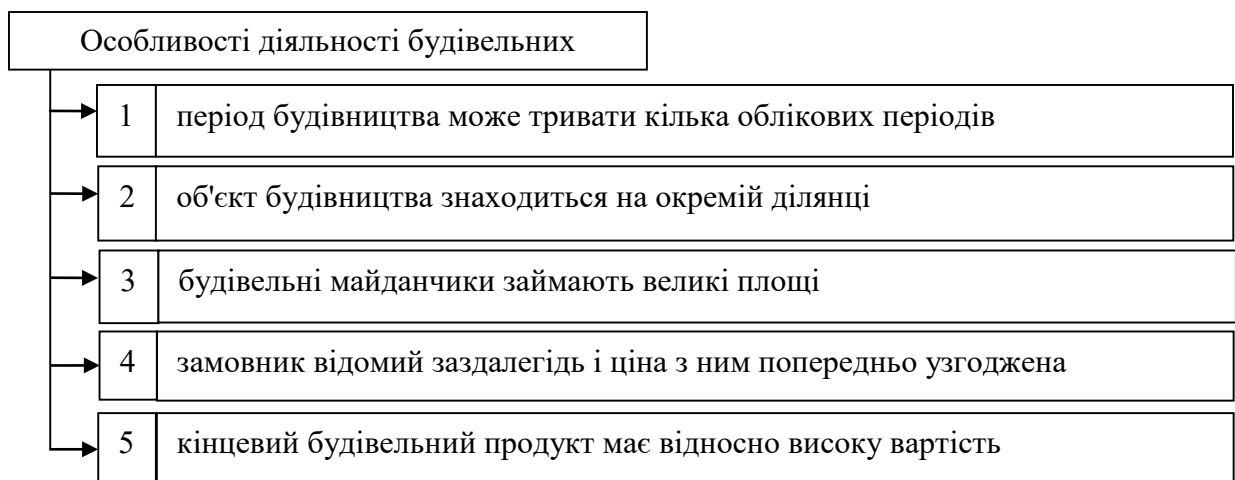
РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АУДИТУ І ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ, ЩО ВИКОНУЮТЬ СПЕЦІАЛІЗОВАНІ БУДІВЕЛЬНІ РОБОТИ

1.1. Особливості організації обліку будівельних підприємств

Будівництво має ряд відмінностей від інших галузей економіки, зокрема: тривалість виробничого процесу – період будівництва може тривати кілька облікових періодів; непорушність об'єктів будівництва; замовник відомий заздалегідь і договірна ціна з ним попередньо узгоджена; як правило, замовник здійснює регулярні платежі в межах загальної договірної вартості робіт; будівельні майданчики займають великі площі, що послаблює контроль за виконанням робіт, складуванням матеріалів; об'єкт будівництва чи монтажно-будівельних робіт знаходиться не за місцем знаходження підрядника, а на окремій ділянці; наявність у суміжних галузях різноманіття видів робіт та їх різна трудомісткість ускладнюють облік; кліматичні умови впливають на процес будівництва; кінцевий будівельний продукт має відносно високу вартість тощо.

Констатуємо, що будівництво з економічної точки зору має ряд особливостей, основні з яких зображені на рис.1.1.

Рис. 1.1. Основні особливості галузі будівництва

Джерело: побудовано на основі даних [13; 31]

Наведені економічні особливості зумовили необхідність прийняття для будівництва окремих нормативних актів. Зокрема ведення обліку на підприємствах цієї галузі регламентується Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти» [23], а формування собівартості будівельного контракту – Методичними рекомендаціями з формування собівартості будівельно-монтажних робіт.

Будівельне виробництво будучи специфічною галуззю економіки має особливості в обліку. Зокрема, в бухгалтерському обліку застосовуються специфічні рахунки, документи, існує особливий порядок визнання доходів та витрат, а також визначення фінансових результатів діяльності будівельних підприємств. Серед особливостей, які бажано обов'язково враховувати при організації обліку в будівництві, можна виділити наступні [7; 13; 30; 31]:

1. Облік технологічного процесу у будівельного підприємства здійснюється на нерухомих об'єктах, зайнятих досить віддаленими від основної бази виробництва;

2. Процес обліку будівництва може бути довготривалим, у зв'язку з чим поступово нарастають витрати на незавершене будівництво до того часу, коли об'єкт передається на замовлення;

3. Спеціалізація будівельних організацій на певних виробничих процесах, які створюють значну організаційну та технологічну відмінність (наприклад, будівництво промислових об'єктів, доріг, мостів, електромонтажні, сантехнічні, оздоблювальні, покрівельні роботи тощо);

4. Безцехова структура будівельних підприємств, що зумовлює специфіку в організації обліку загальновиробничих витрат;

5. Окремого обліку та методів поділу потребують витрат на утримання та експлуатацію будівельних машин і механізмів;

6. Основним використовуваним методом обліку витрат на виконання будівельно-монтажних робіт є позамовний (за окремими об'єктами, контрактами, роботами чи послугами). У той же час витрати у допоміжних виробництвах (столярних, сантехнічних тощо) можуть обліковуватися попроцесним методом;

7. Щоб забезпечити необхідні побутові умови та належний рівень техніки безпеки на будівельних майданчиках важлива належна експлуатація тимчасових (нетитульних) споруд на підприємстві, організація обліку та контролю за ними;

8. Будівельні матеріали, конструкції, деталі, монтажне обладнання тощо, які завозяться на будівельні майданчики з центральних складів або безпосередньо від виробничих підприємств (постачальників), зараховуються на субоблік матеріально відповідальних осіб (виконавців робіт, начальників підрозділів) та ін.), а на витрати споруди включаються тільки після їх використання (на підставі відповідних звітів);

9. Згідно з НП(С)БО 18 «Будівельний підряд» облік розрахунків із замовниками може бути організований за двома видами договорів:

— паушальний контракт, згідно з яким фіксована ціна сплачується за всі визначені будівельні роботи або за фіксовану ставку за одиницю роботи, погодженої для виконання, або матеріалу, погодженого для постачання на будівельному майданчику;

— контракт «витрати плюс ціна», згідно з яким ціна визначається як сума фактичних витрат, понесених підрядником під час виконання контракту, та узгодженої цифри прибутку, або у відсотках від витрат, або іншим фіксованим чином;

10. Облік витрат за договорами з підрядником може здійснюватися одним із двох методів:

— метод відсотка витрат на виконання, коли дохід визнається в міру виконання контракту. Витрати, понесені на даному етапі виконання договору, порівнюються з доходом та звітом про результати роботи, виконаної на даному етапі;

— за методом виконання Договору підряду, при якому витрати та авансові поступлення, отримані від замовника, починаючи з моменту виконання контракту, накопичуються, а дохід відображається тільки тоді, коли роботи за контрактом завершені;

11. Використання вищевказаних методів доцільне на етапі завершення і передачі об'єкта будівництва.

Отже, на будівельне виробництво завжди впливають численні фактори, які іноді не можуть бути враховані. Головна особливість організації обліку спеціалізованих будівельних підприємств – це послідовність формування вартості будівельно-монтажних проектів. Їх визначається наступними факторами: по-перше - це технологія будівельного виробництва; по друге – це організаційна структура будівельної організації; по третє – це умови договору будівельного підряду, укладеного між замовником і підрядником.

1.2. Теоретичні аспекти аудиту спеціалізованих будівельних підприємств

Ефективність в організації продуктивної системи управління – основна проблема більшості будівельних підприємств, саме тому їх фінансова сторона їх діяльності має бути прозорою, саме тому є підвищеними вимоги до контролюючої системи, які покликані забезпечувати управлінців та інші зацікавлені сторони достовірною інформацією. Потребу у такій інформації відчувають як майбутні замовники будівельних послуг так і суб'єкти, які фінансують будівництво [1, с. 170].

Система фінансової безпеки спеціалізованих будівельних підприємств, потребує проведення аудиту для оперативного інформування про економічні загрози діяльності. Відсутність ефективно організованого та вміло проведеного аудиту облікового процесу діяльності спеціалізованого будівельного підприємства може здійснювати небажаний вплив на безпеку фінансового стану через помилки, які допущені, але несвоєчасно ідентифіковані, і саме тому заходи щодо нейтралізації помилок відсутні [10, с. 202].

Аудит спеціалізованих будівельних підприємств при його проведенні завжди враховує загальні принципи, але він має низку власних принципів, які

пов'язані з організаційно-правовою формою та особливостями будівельної галузі, до яких належить суб'єкт господарювання, а саме: наявність будівельних ризиків; особливості нормативного регулювання вартості спеціалізованих будівельних або монтажних робіт; особливості закриття фінансового результату за контрактами будівництва тощо [4, с. 177].

В залежності від завдань аудиту, можна виокремити різні варіанти перевірки:

- ініціатором аудиту може бути державна структура;
- аудит від імені забудовника щодо результатів роботи підрядників, і правильності проведення розрахунків із ним;
- аудит від імені інвестора щодо діяльності замовника або підрядника;
- аудит діяльності філій від імені головної будівельної компанії;
- комплексна перевірка достовірності звітності спеціалізованих будівельних підприємств у рамках обов'язкового аудиту [3; 9; 10].

Основною метою аудиторської перевірки спеціалізованих будівельних підприємств виявляється оцінка ризиків та ступінь економічної обґрунтованості витрати фінансових активів на окремих етапах будівництва чи монтажних робіт. Аудит спеціалізованих будівельних підприємств проводиться з урахуванням загальних принципів, але має власну специфіку,

Схема проведення аудиту спеціалізованих будівельних підприємств у розрізі основних етапів та об'єктів показано на рис. 1.2.

На підготовчому етапі аудитор, проводить загальне ознайомлення з підприємством враховуючи специфіку будівельної галузі та спеціалізацію робіт; здійснює перевірку установчих документів та протестувати систему внутрішнього аудиту. Аудиторській перевірці спеціалізованих будівельних робіт має передувати вивчення регламентуючих нормативних актів щодо будівництва.

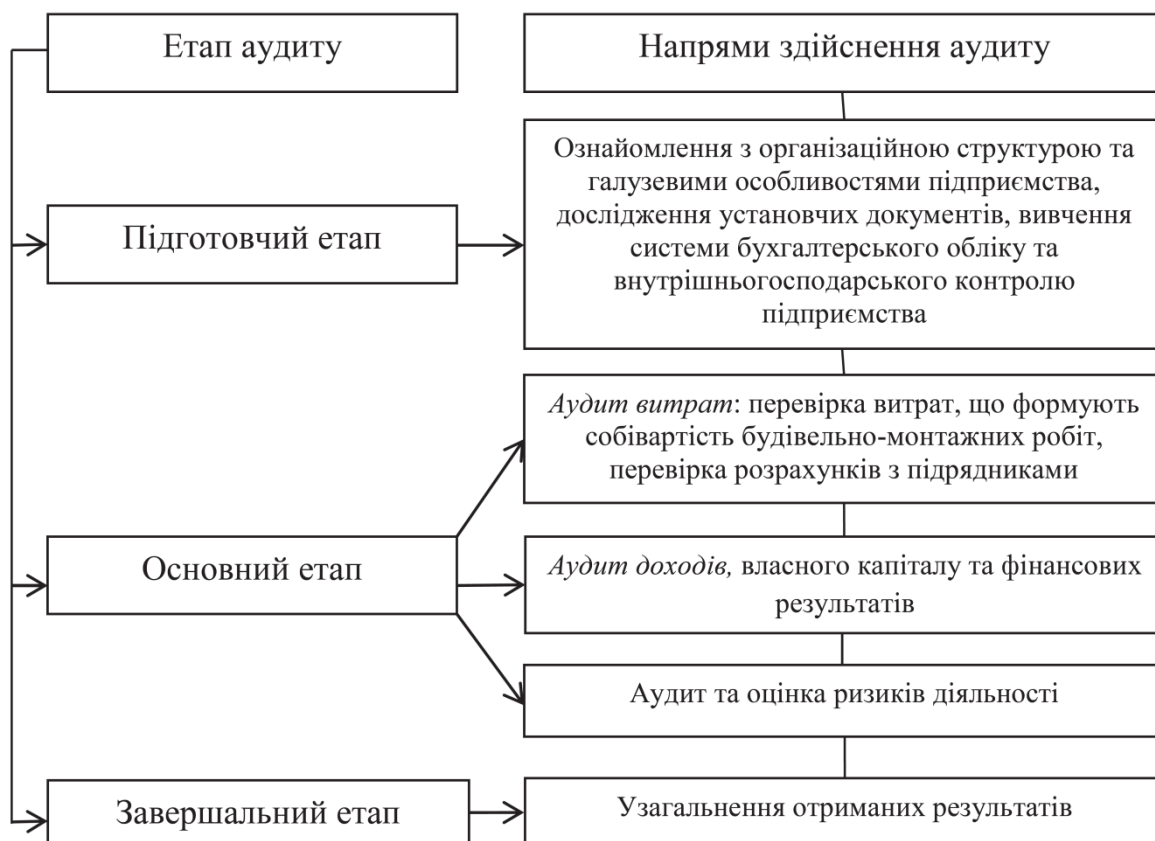

Рис. 1.2. Схема проведення аудиту спеціалізованих будівельних підприємств

Джерело: [4, с.176]

Наступний напрям аудиту спеціалізованих будівельних підприємств включає перевірку процесів обліку будівельних робіт, а саме:

- облік використання матеріальних ресурсів у спеціалізованому будівництві;
- облік витрат на оплату праці;
- облік доходів та фінансових результатів;
- облік залишків незавершеного виробництва.
- облік капітальних та довгострокових інвестицій в будівництві;
- облік касових операцій та грошових коштів організації, капіталу,
- облік накладних витрат;
- облік операції з будівництва тимчасових будівель, їх експлуатації та ліквідації;

- облік операцій з придбання, утримання, експлуатації та списання будівельного обладнання і машин;
- облік основних засобів та нематеріальних активів;
- облік перерахунку податкових зобов'язань після завершення будівельного контракту;
- облік розрахунків із замовниками;
- правильність оформлення договірних відносин між зацікавленими учасниками будівельного процесу;
- документальне оформлення здачі-приймання робіт, послуг [3; 4; 5].

Аудитор на першому етапі перевірки робить акцент на напрям перевірки, на запланований обсяг перевірки та на методи і способи, які будуть використані при контролі. Аудит проводиться або по завершенню кожного етапу спеціалізованого будівництва або відповідно до призначеної дати на окремій ділянці чи суцільним методом контролю всіх понесених витрат. Вартість будівельного об'єкта, як вважає В.В. Гумега відіграє важливу роль у аудиті, так як від неї залежить обсяг, спосіб і періодичність проведення аудиту – чим вища вартість спеціалізованого будівництва, тим більші очікуються витрати часу необхідні для проведення якісного аудиту [4, с. 28]

На фінальному етапі аудиту перевіряючий складає висновок про достовірність фінансової звітності та пише свій звіт де узагальнює отримані результати, а також робить висновок про фінансовий стан підприємства, вказує на ризикованість проекту, висловлює свої рекомендації та доносить їх замовникові, обговорює можливості подальшого співробітництва.

Належне та своєчасне проведення внутрішнього та зовнішнього аудиту діяльності на спеціалізованих будівельних підприємств дозволить приймати ефективні управлінські рішення. Бажаним кінцевим результатом аудиту в будівництві є виявлення як сильних так і слабких сторін облікового процесу спеціалізованого будівництва, а також розробка ефективних рішень щодо ціноутворення.

1.3. Особливості оподаткування та результати діяльності будівельних підприємств

Діючі спеціалізовані будівельні підприємства України стали невід'ємною частиною економіки, впливаючи на економічні процеси не лише на Житомирщині, а й у всій Україні. Їх діяльність спрямована на удосконалення існуючих об'єктів економічної інфраструктури виробництва і соціальної сфери для забезпечення населення і підприємств діючими будівлями і спорудами житлово-виробничого призначення з комфортом.

Для дослідження обрані чотири діючі спеціалізовані будівельні підприємства, юридична адреса яких знаходиться в м. Житомир, а вид економічної діяльності підпадає 43 розділ КВЕД-2010: Спеціалізовані будівельні роботи.

43 розділ КВЕД-2010 включає спеціалізовані будівельні роботи: а саме – роботи з підготовки до будівництва або будівництво частин будівель та інженерних споруд. Як правило, спеціалізовані види робіт засновані на одному аспекті, який поєднує різні споруди, що вимагають спеціальних навичок або спеціального устаткування для їх здійснення а саме: роботи із завершення будівництва, монтаж внутрішніх комунікацій, бетонні роботи, будівельні роботи нульового циклу, укладання паль, покрівельні роботи, укладання цегли, зведення риштовань, зведення сталевих конструкцій за умови, що елементи цих конструкцій випускає інша організація тощо. Такі будівельні роботи виконуються в основному на основі субпідряду, а при виконання ремонтних робіт здійснюються безпосередньо для власника [14].

Обраними спеціалізованими будівельними підприємствами для дослідження результатів діяльності та оподаткування є: ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації». Загальні відомості про підприємства наведені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Загальні відомості про ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп»,
ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації»

Показник	ТОВ «Елефан-комфорт»	ТОВ «Артхаус груп»	ТОВ «Авангард-Житомир»	ТОВ «Втеплі інновації»
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ	35954632	40452423	33802224	44787916
Організаційно-правова форма за КОПФГ	240	240	240	240
Місцезнаходження за КАТОТТГ	UA18040190010115253	UA18040190010115253	UA18040190010115253	UA18040190010057814
Юридична адреса: Житомирська обл., м. Житомир	10001, просп. Незалежності, буд. 184, к. 213	10003, вул. Троянівська, буд. 3	10006, вул. Західна, буд. 39	10029, вул. Небесної Сотні, буд. 46-А
Дата реєстрації	12.06.2008 (16 років 6 місяців)	27.04.2016 (8 років 7 місяців)	03.10.2005 (19 років 2 місяці)	25.07.2022 (2 роки 4 місяці)
Основний вид діяльності за КВЕД 2010	43.22	43.39	43.21	43.22
Статутний капітал, тис.грн	1500	200	33,2	50
Кількість працівників, осіб	7	1	16	4

Джерело: дані [26-29].

Загальні відомості про оподаткування діяльності спеціалізованих будівельних підприємств наведені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Загальні відомості про оподаткування діяльності ТОВ «Елефан-комфорт»,
ТОВ «Авангард-Житомир» та ТОВ «Втеплі інновації»

Показник	ТОВ «Елефан-комфорт»	ТОВ «Артхаус груп»	ТОВ «Авангард-Житомир»	ТОВ «Втеплі інновації»
Система оподаткування	Загальна	Спрощена	Загальна	Загальна
Реєстр платників податків	ЖДПІ (м. Житомир)			
Дата взяття на облік	13.06.2008	27.04.2016	13.10.2005	26.07.2022
Номер взяття на облік	10479	15812	87578	21620
ПІН	359546306257	404524206258	338022206256	10000002346114
Дата реєстрації платником ПДВ	07.07.2008	25.05.2016	31.10.05	25.07.2022

Джерело: дані [26-29].

ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Авангард-Житомир» та ТОВ «Втеплі інновації» сплачують податки на загальних підставах, ТОВ «Артхаус груп» є платником єдиного внеску 3 групи.

У ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» є ряд особливостей з питань оподаткування, а саме:

– спеціалізоване будівельне підприємство може включити до складу валових витрат вартість частки загальної площі знов побудованих об'єктів, які передані у державну власність;

– комерційні операції з продажу забудовником за договором купівлі-продажу майнових прав на нерухомість підлягають оподаткуванню на загальних підставах та будуть відображатися у складі валових доходів;

– за договором про уступку майнових прав передача таких прав на об'єкти інвестування не відображається у податковому обліку управителя;

– сума доходу будівельних підприємств з іноземними інвестиціями, (ТОВ «Елефан-комфорт») яка підлягає оподаткуванню, може бути зменшена на суму коштів реінвестованих на території України.

Динаміку доходів спеціалізованих будівельних підприємств наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Динаміка доходів спеціалізованих будівельних підприємств, тис. грн

Підприємство	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Зміна 2023 р. до 2021 р.	
				+, -	у %
ТОВ «Елефан-комфорт»	19497	7679,1	29566,9	10069,9	51,6
ТОВ «Артхаус груп»	25854,1	5032,8	3666,9	-22187,2	-85,8
ТОВ «Авангард-Житомир»	8678,2	18676,1	3378,2	-5300	-61,1
ТОВ «Втеплі інновації»	-	3211,2	12656,9	9445,7	294,1

Джерело: дані [36-39].

Динаміка наведених показників таблиці 1.3 показує, що найбільша ділова активність в 2023 році була в ТОВ «Елефан-комфорт», яке за 2023 рік отримало 29566,9 тис.грн доходів, що більше відповідного показника за 2021 р. на 10069,9 тис. грн чи на 51,6%; ТОВ «Артхаус груп» отримало в 2023 р. 3666,9 тис.грн

доходів, що менше від 2021 р. на 22187,2 тис.грн чи на 85,8%; ТОВ «Авангард-Житомир» отримало в 2023 р. 3378,2 тис.грн доходів, що менше від 2021 р. на 5300 тис.грн чи на 61,1%; ТОВ «Втеплі інновації» отримало в 2023 р. 12656,9 тис.грн доходів, що краще від 2022 р. на 9445,7 тис.грн чи в 3,9 рази.

Динаміку витрат спеціалізованих будівельних підприємств наведено в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Динаміка витрат спеціалізованих будівельних підприємств, тис. грн

Підприємство	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Зміна 2023 р. до 2021 р.	
				+, -	у %
ТОВ «Елефан-комфорт»	17076,9	6418,6	26963,8	9886,9	57,9
ТОВ «Артхаус груп»	24968,8	5177,9	3418,3	-21550,5	-86,3
ТОВ «Авангард-Житомир»	8538,9	18074,9	3354,4	-5184,5	-60,7
ТОВ «Втеплі інновації»	-	3100,4	12276,6	9176,2	296,0

Джерело: дані [36-39].

Динаміка наведених показників таблиці 1.4 показує, що найбільшу витрат в 2023 році було в ТОВ «Елефан-комфорт», яке за 2023 рік отримало 26963,8 тис.грн витрат, що більше відповідного показника за 2021 р. на 9886,9 тис. грн чи на 57,9%; ТОВ «Артхаус груп» витратило в 2023 р. 3418,3 тис.грн, що менше від 2021 р. на 21550,5 тис.грн чи на 86,3%; ТОВ «Авангард-Житомир» витратило в 2023 р. 3354,4 тис.грн, що менше від 2021 р. на 5184,5 тис.грн чи на 60,7%; ТОВ «Втеплі інновації» витратило в 2023 р. 12276,6 тис.грн, що більше від 2022 р. на 9176,2 тис.грн чи в 4,0 рази.

Зміну досягнутого фінансового результату спеціалізованих будівельних підприємств за підсумками року показує таблиця 1.5.

Таблиця 1.5

Фінансовий результат спеціалізованих будівельних підприємств, тис. грн.

Підприємство	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Зміна 2023 р. до 2021 р.	
				+, -	у %
ТОВ «Елефан-комфорт»					
Фінансовий результат від надання спеціалізованих послуг	2420,1	1260,5	2494,8	74,7	3,1
Фінансовий результат до оподаткування	1116,7	454,4	1676	559,3	50,1

Продовж. табл. 1.5

Податок на прибуток	201	81,8	301,7	100,7	50,1
Чистий прибуток	915,7	915,7	915,7	0	0,0
ТОВ «Артхаус груп»					
Фінансовий результат від надання спеціалізованих послуг	3275	1510,4	1942,2	-1332,8	-40,7
Фінансовий результат до оподаткування	885,3	-145,1	248,6	-636,7	-71,9
Податок на прибуток					
Чистий прибуток	885,3	-145,1	248,6	-636,7	-71,9
ТОВ «Авангард-Житомир»					
Фінансовий результат від надання спеціалізованих послуг	918,4	1718,4	730,6	-187,8	-20,4
Фінансовий результат до оподаткування	148,3	601,2	23,8	-124,5	-84,0
Податок на прибуток	26,7	108,2	4,3	-22,4	-83,9
Чистий прибуток	121,6	493	19,5	-102,1	-84,0
ТОВ «Втеплі інновації»					
Фінансовий результат від надання спеціалізованих послуг	-	114,2	1406,4	1292,2	1131,5
Фінансовий результат до оподаткування	-	19,9	380,3	360,4	1811,1
Податок на прибуток	-	19,9	68,4	48,5	243,7
Чистий прибуток	-	90,9	311,9	221	243,1

Джерело: дані [36-39].

Динаміка наведених показників таблиці 1.5 показує, що в 2023 році найбільш прибутковим було в ТОВ «Елефан-комфорт», яке за 2023 рік отримало 2494,8 тис.грн чистого прибутку, що більше відповідного показника за 2021 р. на 74,7 тис. грн чи на 3,1%. ТОВ «Артхаус груп» за 2023 р. отримало 248,6 тис.грн, що менше від 2021 р. на 636,7 тис.грн чи на 71,9%. ТОВ «Авангард-Житомир» отримало в 2023 р. 19,5 тис.грн чистого прибутку, що менше від 2021 р. на 102,1 тис.грн чи на 84,0%. ТОВ «Втеплі інновації» отримало в 2023 р. 311,9 тис.грн прибутку, що більше від 2022 р. на 221 тис.грн чи в 3,4 рази. Отже, діяльність досліджуваних підприємств, після спаду виробництва в 2022 р. в 2023 р. знову стала успішною.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ З ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Облікова політика спеціалізованих будівельних підприємств з розрахунків з покупцями та замовниками

Кінцевою метою і завданням бухгалтерського обліку в будівельному бізнесі є допомога в отриманні максимального прибутку після сплати всіх податків і в збереженні майна власника. Рівень реалізації цілей бухгалтерського обліку багато в чому залежить від його організації. Бухгалтерський облік повинен бути організований раціонально, задовольняти потреби управлінського персоналу в інформації, яка необхідна для пошуку шляхів підвищення ефективності діяльності спеціалізованих будівельних підприємств; забезпечення збереження майна власника, достовірне визначення результатів діяльності.

Підходи до організації обліку ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» показує таблиця 2.1.

Таблиця 2.1

Елементи організації обліку ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп»,
ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації»

Показник	ТОВ «Елефан-комфорт»	ТОВ «Артхаус груп»	ТОВ «Авангард-Житомир»	ТОВ «Втеплі інновації»
Ідентифікаційний код ЄДРПОУ	35954632	40452423	33802224	44787916
Форма організації обліку	Штатний бухгалтер	Сторонній спеціаліста з бухгалтерського обліку	Штатний бухгалтер	Керівник підприємства
Наказ про облікову політику	Розроблено	Відсутній	Розроблено	Розроблено
Робочий план рахунків	Спрощений	Спрощений	Типовий	Спрощений

Джерело: дані [26-29].

Що стосується організації бухгалтерського обліку, то цим займається безпосередньо керівник підприємства. Керівник підприємства забезпечує

реєстрацію фактів, відображення здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітів протягом встановленого законодавством строку. Керівництво підприємства також має вирішити питання забезпечення процесу ведення бухгалтерського обліку та формування облікового апарату.

Особливості обліку в спеціалізованому будівництві визначає НП(С)БО 18 «Будівельні контракти», а норма п.1 цього стандарту прямо вказує на особливості формування доходів і витрат. Отже, робимо припущення, що інші об'єкти обліку (основні засоби, виробничі запаси, розрахунки з замовниками, зобов'язання тощо) спеціалізовані будівельні підприємства відображають у загальному порядку згідно з відповідними національними стандартами. Саме тому методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про розрахунки з замовниками визначає НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [31].

Діяльність спеціалізованих підприємств будівельної галузі свідчить, що на розрахунки із замовниками за надані їм послуги припадає більше 95% доходів та біля 85% загального обсягу дебіторської заборгованості, що робить облік цієї ділянки одним з основних об'єктів фінансового управління будівельним підприємства [12].

Провівши аналіз напрацювань вітчизняних науковців щодо висвітлення сутності розрахунків із замовниками у системі інформаційного забезпечення спеціалізованих будівельних компаній, можна виділити дві основні особливості їх діяльності, що впливають на облікову політику та ведення обліку: будівельного процесу та будівельної продукції.

Особливостями будівництва, які впливають на формування облікової політики та організацію обліку із замовниками в ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» є:

– індивідуальний та дрібносерійний характер спеціалізованих будівельних робіт, зумовлений різними типами споруд і їх призначенням (наявність на одному і тому ж будівельному майданчику різних будівель і споруд);

– нерухомість будівельної продукції, що призводить до обліку собівартості виконаних будівельних робіт без використання рахунка 26 «Готова продукція»;

Особливостями будівельного процесу, які впливають на формування облікової політики та організацію обліку із замовниками в ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» є:

- ведення будівельних робіт у визначеній послідовності;
- довготривалість процесу будівництва, що сприяє великому обсягу незавершеного виробництва;
- залежність процесу будівництва в багатьох випадках від природних факторів, зокрема від кліматичних і метеорологічних умов. Це може обумовити здорожчання будівельних робіт у зимовий період;
- рухомість будівельних спеціалізованих підприємств, їх підрозділів, трудових і матеріально-майнових ресурсів, які систематично переміщуються після завершення робіт з одних об'єктів на інші;
- територіальна відокремленість об'єктів будівництва і велике значення логістичних зв'язків між ними;
- тривалість будівництва і наявність в ньому різних циклів і стадій
- участь у будівництві декількох учасників, зокрема підрядників та субпідрядників;
- різні способи ведення будівельних робіт.

Наказ про облікову політику є одним із основних документів, що визначають вимоги до ведення та організації бухгалтерського та податкового обліку ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації». В ТОВ «Артхаус груп» наказ про облікову політику відсутній. Суттєвими завданнями облікової політики є: регулювання системи бухгалтерського обліку; комплексно та систематично описувати майно, господарські операції та результати діяльності спеціалізованих будівельних підприємств; забезпечити оперативність ведення бухгалтерського обліку.

Розробляючи облікову політику, бухгалтер (керівник) спеціалізованого будівельного підприємства повинен вирішити питання методології ведення обліку щодо дотримання нормативних документів, укладених договорів та специфіки діяльності компанії. При безпосередньому виконанні окремих проектів будівельна компанія враховує умови контракту, тому що кожен контракт є особливим за умовами. Коригування діяльності підприємства, або внутрішньої структури, може виражатися у вигляді зміни чисельності працівників, способів фінансування, джерел постачання, термінів переведення робочої сили (зміна періодичності звітності) тощо.

Отже, облікова політика є відправною точкою для розробки концептуальних основ бухгалтерського обліку ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації». Інтереси користувачів є основним фокусом і кінцевими продуктами. Як правило, облікова політика обмежується методами та процедурами, перерахованими в законодавстві, це в першу чергу пов'язано з тим, що ця інформація оприлюднюється в пояснювальній частині до річної фінансової звітності. Розробляючи облікову політику, керівник спеціалізованого будівельного підприємства повинен вирішити питання методології ведення обліку щодо замовників, укладених договорів та специфіки спеціалізованого будівництва, яка впливає на розрахунки з замовниками.

2.2. Облікова реєстрація інформації щодо розрахунків з покупцями та замовниками в спеціалізованих будівельних підприємствах

Основа інформаційного забезпечення розрахунків із замовниками у ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» складає первинна документація, а саме: договір будівельного підряду, акт звіряння розрахунків, товарно-транспортна накладна, укладений рахунок-фактура, приймальна квитанція, бухгалтерська довідка щодо отримання від покупців авансів у рахунок погашення дебіторської заборгованості, акт

виконаних робіт або наданих будівельних послуг, виписка банку, платіжна інструкція, розрахунковий чек.

Головним документом, який регулює взаємовідносини між замовником і ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» протягом всього періоду будівництва, є договір будівельного підряду. Передання готових об'єктів будівництва замовнику оформляють залежно від встановленої між сторонами форми розрахунків: це може бути актом приймання виконаних робіт по завершеному будівництву об'єкту або довідкою № КБ-3. Ці реєстри складають фахівці кошторисного відділу будівельного підприємства згідно журналів з обліку виконаних робіт № КБ-6, а розрахунки здійснюють на підставі довідки № КБ-3. Актами за формою КБ-2в спеціалізовані будівельні підприємства оформляють об'єми виконаних робіт згідно календарних термінів – зазвичай щомісячно.

Розрахунки за одержаними авансами в ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» ведеться на субрахунку 681 «Розрахунки за авансами одержаними» використовується для відображення операцій з отримання авансів від замовника відповідно до умов договору підряду чи контракт на спеціалізовані будівельні роботи.

Загальний порядок обліку розрахунків за одержаними авансами наведено на рис. 2.1.

Облік розрахунків ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» із замовниками ведеться на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» за кожним замовником будівельних робіт та за кожним пред'явленим до сплати рахунком. За дебетом цього рахунку відображається вартість виконаних будівельних робіт, яка включає податки і збори, що підлягають перерахуванню до бюджетів та включені у вартість реалізації; за кредитом рахунку – суми платежів, які надійшли в касу чи на рахунки будівельного підприємства, а також інші види розрахунків.

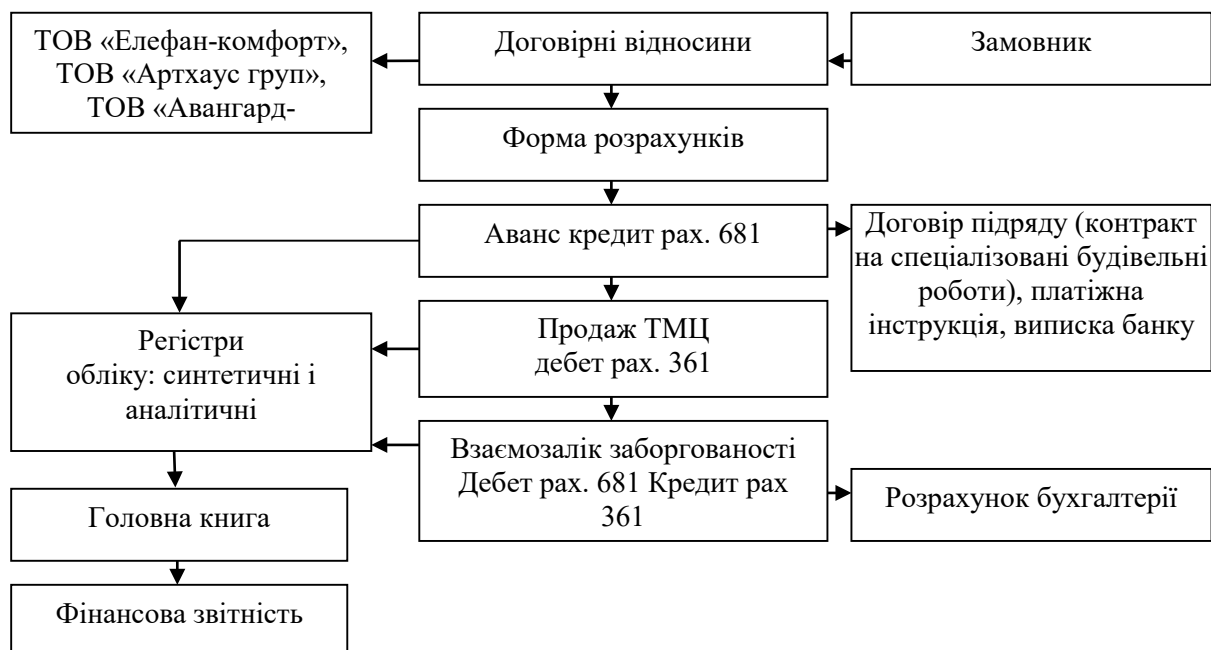

Рис. 2.1. Загальна схема обліку розрахунків за одержаними авансами на ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації»

Джерело: власна розробка

Загальна схема організації бухгалтерського обліку розрахунків із замовниками наведена на рис. 2.2.

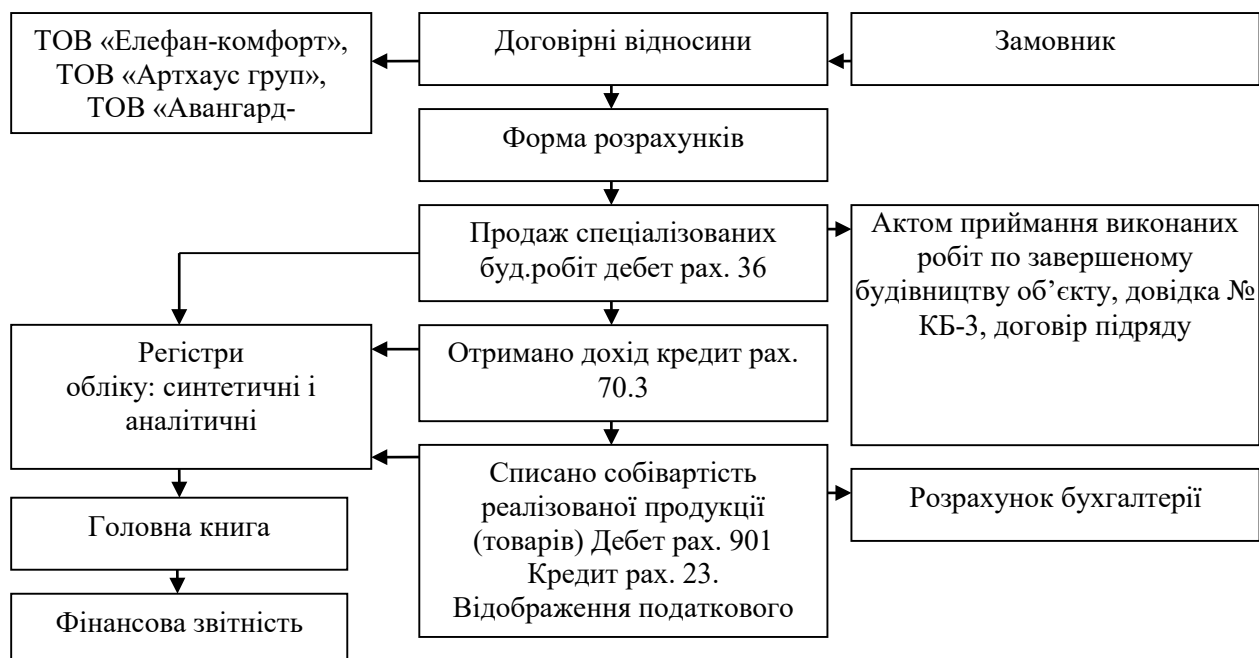

Рис. 2.2. Загальна схема організації обліку розрахунків з покупцями та замовниками ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації»

Джерело: власна розробка

Собівартість реалізованих будівельних робіт, виконаних власноруч, списують вкінці місяця в дебет рахунку 90 і кредит рахунку 23. У разі здавання будівельних робіт складаються бухгалтерські проводки:

– Д-т 36 К-т 70.3 – на загальну договірну вартість виконаних і переданих замовникам будівельних робіт, враховуючи суми отриманих претензійних і заохочувальних виплат за будівельними контрактами;

– Д-т 70.3 К-т 64.1 – з метою нарахування ПДВ, якщо виконані будівельні роботи не звільнені від даного податку;

– Д-т 238 К-т 239 – відображається визнаний дохід за договором підряду без суми непрямих податків;

– якщо за договором підряду сума проміжного рахунку за звітний період перевищує суму визнаного в цьому періоді доходу без суми непрямих податків, то різниця відображається за Д-т 36 К-т 239, в іншому разі зазначений запис виконується способом сторно.

Особливості виникають у разі ведення обліку з урахуванням ступеня завершеності робіт спеціалізованого будівельного підприємства за будівельним контрактом.

Аналітичний облік розрахунків із замовниками спеціалізованими будівельними підприємствами ведеться або кожним замовником або за кожним договором підряду чи контрактом на спеціалізовані будівельні роботи

Отже, для ефективного функціонування ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» необхідна організації достовірного облікового відображення розрахунків із замовниками, що стане запорукою отримання об'єктивної інформації для прийняття обґрунтованих і ефективних управлінських рішень.

2.3. Напрями удосконалення облікового забезпечення розрахунків з покупцями та замовниками в спеціалізованих будівельних підприємствах

Однією з основних напрямів діяльності бухгалтерії спеціалізованих будівельних підприємств є облік розрахунків із замовниками. Ця ділянка роботи – одна з найбільш трудомістких та відповідальних, тому й потребує подальшого вдосконалення. Від якості розрахунків із замовниками залежить не лише продуктивність ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації», а й економічна стабільність.

Ми виділили такі шляхи вдосконалення обліку розрахунків із замовниками у ТОВ «Втеплі інновації», які є прийнятними і для інших спеціалізованих будівельних підприємств:

1. В першу чергу, щоб не виникло неточностей чи невизначеностей щодо розрахунків із замовниками, в обліковій політиці ТОВ «Азалія Агро» необхідно закріпити та докладно розписати наступні моменти: види первинних документів, що застосовуються при розрахунках із замовниками, порядок їх заповнення та прийняття до обліку, а також розробити графік документообігу за даними розрахунками. Керівнику ТОВ «Артхаус груп» пропонуємо скласти та затвердити наказ про облікову політику.

2. Створювати різні моделі договорів підряду на спеціалізовані будівельні роботи із гнучкими умовами оплати, наприклад, такі, як забезпечення замовників знижками при передплаті чи достроковій оплаті.

3. Потрібно розробити класифікацію замовників залежно від спеціалізації виконаних будівельних робіт.

4. Періодично підвищувати кваліфікацію облікового апарату ТОВ «Втеплі інновації» (в нашому випадку – керівника товариства), що допоможе звести до мінімуму помилки та неточності в обліку.

5. Необхідно впровадити сучасні бухгалтерські програмні продукти розроблені спеціально для будівельних підприємств.

6. Пропонуємо деталізувати субрахунки до рахунку 36.

7. Слід контролювати за співвідношеннями дебіторської та кредиторської заборгованості. Перевищення дебіторської заборгованості може стати основною проблемою фінансової нестійкості ТОВ «Втеплі інновації», що надалі послужить джерелом залучення додаткових коштів. Перевищення кредиторську заборгованість може бути основою неплатоспроможності підприємства.

8. Проводити контроль дебіторської заборгованості замовників будівельних робіт. Якщо на ТОВ «Втеплі інновації» з'явилась інформація щодо простроченої заборгованості, слід провести розсилку претензії де відобразити розрахунками пені за прострочену дебіторську заборгованість.

При організації синтетичного та аналітичного обліку розрахунків ТОВ «Втеплі інновації» із замовниками доцільним є, на нашу думку, розмежування інформації щодо обліку розрахунків з покупцями та обліку розрахунків із замовниками послуг. Це необхідно, щоб покращити контроль за розрахунками з окремими замовниками та підвищити аналітичність інформації.

Відповідно, при відображенні розрахунків з покупцями і замовниками в Робочому плані рахунків ТОВ «Втеплі інновації» пропонуємо використовувати такі субрахунки і аналітичні рахунки, що показано в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Внесення змін до рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»
у Робочому плані рахунків ТОВ «Втеплі інновації»

Код рахунку (субрах, анал. рах.)	Назва	Код рахунку (субрах, анал. рах.)	Назва
	Чинна практика ТОВ «Втеплі інновації»		Удосконалена практика ТОВ «Втеплі інновації»
36	Розрахунки з покупцями і замовниками	36	Розрахунки з покупцями і замовниками
361	Розрахунки з вітчизняними покупцями	361	Розрахунки з вітчизняними покупцями і замовниками
		361.1	Розрахунки з вітчизняними покупцями
		361.11	Розрахунки з юридичними особами
		361.12	Розрахунки з фізичними особами
		361.2	Розрахунки з вітчизняними замовниками
		361.21	Розрахунки з юридичними особами
		361.211	монтаж водопровідних мереж

Продовж. табл. 2.2

Код рахунку (субрах, анал. рах.)	Назва	Код рахунку (субрах, анал. рах.)	Назва
	Чинна практика ТОВ «Втеплі інновації»		Удосконалена практика ТОВ «Втеплі інновації»
		361.212	монтаж систем опалення та кондиціонування
		361.213	монтаж систем кондиціонування
		361.214	інші спеціалізовані будівельні роботи
		361.22	Розрахунки з фізичними особами
		361.221	монтаж водопровідних мереж
		361.222	монтаж систем опалення та кондиціонування
		361.223	монтаж систем кондиціонування
		361.224	інші спеціалізовані будівельні роботи
362	Розрахунки з іноземними покупцями	362	Розрахунки з іноземними покупцями і замовниками
		362.1	Розрахунки з іноземними покупцями
		362.2	Розрахунки з іноземними замовниками

Джерело: власна розробка

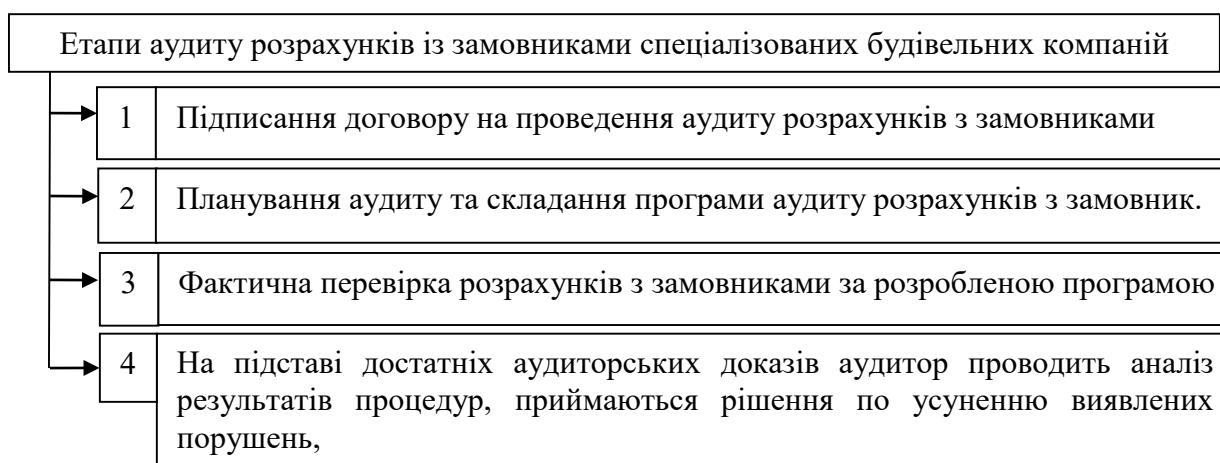
При веденні синтетичного та аналітичного обліку розрахунків із замовниками у ТОВ «Втеплі інновації» та інших спеціалізованих будівельних підприємств доцільним бачимо розмежування інформації щодо обліку розрахунків з покупцями та обліку розрахунків із замовниками, причому в першу чергу це стосується вітчизняних замовників. Запропоновані субрахунки та аналітичні рахунки до рахунку 36 підвищать аналітичність інформації і, відповідно, дозволять посилити контроль як за розрахунками з окремими дебіторами так і підвищать аналітичність інформації по спеціалізованих роботах.

РОЗДІЛ 3

МЕТОДОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ З АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Організація та етапи проведення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками спеціалізованих будівельних підприємств

Виходячи зі специфіки діяльності ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації», а також поставлених завдань, застосовуються різні методи аудиту, спрямовані на виявлення інформації про наявну заборгованість підприємства, що відображається в бухгалтерському реєстрі та звітних документах, в першу чергу спрямовані на висвітлити основні принципи діяльності підприємства, які відображені в бухгалтерському обліку та звітності підприємства. Аудит розрахунків із замовниками проводиться відповідно до чинного законодавства України та міжнародних стандартів аудиту. На рис. 3.1 зображено план аудиту розрахунків із замовниками.

Рис. 3.1. План аудиту розрахунків із замовниками

Джерело: побудовано на основі даних [7, 13; 30, 31]

Отже, завданнями при проведенні аудиту розрахунків спеціалізованих будівельних підприємств із замовниками повинні бути:

- підтвердження юридичної обґрунтованості всіх сум при розрахунках із замовниками спеціалізованих будівельних робіт;
- запровадження постійних інвентаризацій розрахунків із замовниками;
- перевірка основних документів (наприклад: договорів підряду (контрактів на спеціалізовані будівельні роботи), платіжних доручень, виписок банку, актів приймання виконаних робіт по завершеному будівництву об'єкту, довідки № КБ-3, журналів з обліку виконаних робіт № КБ-6 тощо), чи відповідають вони вимогами чинного законодавства;
- вивчення причин та розроблення заходів щодо запобігання та стягнення простроченої заборгованості;
- перевірка резерву сумнівних боргів;
- перевірка правильності облікова реєстрації інформації щодо розрахунків із замовниками;
- надання рекомендацій щодо вдосконалення облікова реєстрації інформації щодо розрахунків із замовниками.

Аудиторська перевірка проходить відповідно до загального плану та програми аудиту. У разі необхідності аудитор погоджує окремі положення даного плану з керівництвом ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації». При цьому аудиторська компанія нестиме повну відповідальність за результати власної роботи відповідно до загального плану, зберігаючи свою незалежність при виборі прийомів і методів аудиту розрахунків із замовниками.

3.2. Методика аудиту розрахунків з покупцями та замовниками спеціалізованих будівельних підприємств

Згідно загального плану створюється програма аудиту розрахунків із замовниками. Він є продовженням загальної стратегії та містить конкретний перелік аудиторських процедур, необхідних для виконання плану аудиту, а також

визначення характеру, тривалості та обсягу запланованих аудитів. Під час підготовки програми аудиту щодо розрахунків із замовниками важливо враховувати оцінений ризик, а також необхідний ступінь суттєвості, який повинен бути досягнутий під час перевірки.

Виходячи з цього сформуємо можливий план проведення аудиторської перевірки розрахунків із замовниками ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» (табл. 3.2).

Таблиця 3.1

Можливий план проведення аудиторської перевірки спеціалізованих будівельних підприємств із замовниками

№	Перелік процедур	Завдання аудиту	Докази перевірки	Код доку-менту	Період провед-ення	Викона-вель	Приміт-ки
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Аудит правильності визначення та класифікації дебіторської заборгованості	Перевірка визначення та класифікації дебіторської заборгованості	Синтетичні та аналітичні рахунки обліку	РД-1			
2	Аудит залишків розрахунків із замовниками	Перевірка сальдо розрахунків із замовниками. Перевірка простроченої заборгованості	Баланс, Головна книга, запити замовникам	РД-2 РД-3			
3	Аудит документуван-ня операцій із замовниками	Перевірка первинних документів при розрахунках із замовниками, наявності всіх обов'язкових реквізитів	Договір підряду платіжних інструкцій, виписок банку, актів приймання виконаних робіт, довідки № КБ-3, журналів № КБ-6	РД-4 РД-5			
4	Аудит резерву сумнівних боргів	Перевірка розрахунку, нарахування та списання резерву сумнівних боргів	Довідка бухгалтерії, Відомість нарахування резерву сумнівних боргів	РД-6			
6	Аудит скарг та претензій	Перевірка скарг та претензій, їх відображення в обліку	Рекламації, скарги, претензії	РД-7			

Продовж. табл. 3.2

1	2	3	4	5	6	7	8
5	Аудит синт. та аналіт. обліку розрахунків із замовниками	Перевірити кореспонденцію рахунків при розрахунках із замовниками	Журнал 3, Головна книга	РД-8			
7	Аналіз і аудит фінансової звітності у частині розрахунків із замовниками	Перевірка даних фінансової звітності	Баланс, Звіт про фінансові результати	РД-9			

Джерело: власна розробка

Основними показниками для аналізу розрахунків, блок якого включений до програми аудиту (РД-9), повинні бути:

- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;
- період погашення дебіторської заборгованості;
- питома вага дебіторської заборгованості в загальному обсязі оборотних активів;

Динаміку розрахунків із замовниками спеціалізованих будівельних підприємств показує таблиця 3.2.

Динаміка наведених показників таблиці 3.2 показує, що найбільша виручка від замовників в 2023 році була в ТОВ «Елефан-комфорт», яке за 2023 рік отримало 29458,6 тис.грн валової виручки, що більше відповідного показника за 2021 р. на 9961,6 тис. грн чи на 51,1%. ТОВ «Артхаус груп» за 2023 р. отримало 3666,9 тис.грн виручки, що менше від 2021 р. на 22187,2 тис.грн чи на 85,8%. ТОВ «Авангард-Житомир» отримало в 2023 р. 3378,2 тис.грн валової виручки, що менше від 2021 р. на 5300 тис.грн чи на 61,1%. ТОВ «Втеплі інновації» отримало в 2023 р. 12656,9 тис.грн за виконані будівельні послуги, що більше від 2022 р. на 9445,7 тис.грн чи в 3,9 рази.

Оборотність дебіторської заборгованості всіх досліджуваних спеціалізованих будівельних підприємств є високою, за винятком ТОВ «Артхаус груп».

Таблиця 3.2

Аналіз розрахунків із замовниками спеціалізованих будівельних підприємств

Підприємство	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Зміна 2023 р. до 2021 р.	
				+, -	у %
1	2	3	4	5	6
ТОВ «Елефан-комфорт»					
Виручка від реалізації спец буд послуг, тис. грн	19497	7679,1	29458,6	9961,6	51,1
Дебіторської заборгованості (далі – деб.заборг.) замовників, тис.грн (ДЗ)	320,8	419,8	286,3	-34,5	-10,8
Коефіцієнт оборотності деб. заборг.	60,7762	18,2923	102,8942	42,1180	69,3
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	6,0	20,0	3,5	-2,5	-40,9
% деб. заборг. в загальному обсязі оборотних активів	2,7	4,8	2,3	-0,4	-15,3
ТОВ «Артхаус груп»					
Виручка від реалізації спец буд послуг, тис. грн	25854,1	4094,4	3666,9	-22187,2	-85,8
Деб. заборг. замовників, тис.грн (ДЗ)	19880,2	21222,9	24735,6	4855,4	24,4
Коефіцієнт оборотності деб. заборг.	1,3005	0,1929	0,1482	-1,1523	-88,6
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	280,7	1891,9	2462,2	2181,5	777,3
% деб. заборг. в загальному обсязі оборотних активів	19,0	20,6	23,2	4,2	22,0
ТОВ «Авангард-Житомир»					
Виручка від реалізації спец буд послуг, тис. грн	8678,2	18669,6	3378,2	-5300	-61,1
Деб. заборг. замовників, тис.грн (ДЗ)	0	579	66,1	66,1	-
Коефіцієнт оборотності деб. заборг.	-	32,2446	51,1074	-	-
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	-	11,3	7,1	-	-
% деб. заборг. в загальному обсязі оборотних активів	-	13,5	1,6	-	-
ТОВ «Втеплі інновації»					
Виручка від реалізації спец буд послуг, тис. грн	-	3211,2	12656,9	9445,7	294,1
Деб. заборг. замовників, тис.грн (ДЗ)	-	210,6	406,7	196,1	93,1
Коефіцієнт оборотності деб. заборг.	-	15,2479	31,1210	15,8731	104,1
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	-	23,9	11,7	-12,2	-51,0
% деб. заборг. в загальному обсязі оборотних активів	-	45,7	12,5	-33,2	-72,6

Джерело: дані [36-39].

Після перевірки розрахунків із замовниками повинен бути складений звіт і висновок щодо результатів перевірки. Крім того, аудиторський звіт є комплексним документом, який описує особливості бухгалтерської ситуації ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» щодо розрахунків із замовниками, а аудиторський висновок є більш конкретним і призначений для всіх користувачів, а не тільки для керівництва будівельної компанії.

3.3. Напрями удосконалення контрольного забезпечення розрахунків з покупцями та замовниками

З метою покращення аудиту розрахунків із замовниками пропонуємо ТОВ «Артхаус груп» (за потреби і іншим досліджуваним підприємствам) ввести наступний документ (табл. 3.3), який щодня оновлюватиметься та міститиме відомості про боржників.

Таблиця 3.3

Відомість контролю виконання спеціалізованих будівельних робіт

№	Назва замовника	№ та дата актів приймання виконаних робіт	Сума за виконанні будівельні роботи	№ договору підряду	Умови оплати згідно договору підряду	Дата оплати	№ виписки банку)	Сума оплати, грн	Сума заборгованості на кінець дня	Відмітка про непогашений заборгованості замовником	Підпис відповідальної особи

Джерело: складено автором

За допомогою даного документу ТОВ «Артхаус груп» можна ефективніше контролювати дебіторську заборгованість замовників та приймати всі необхідні заходи для її погашення.

Особливу увагу аудитору потрібно звернути на законність перелічених операцій, дослідити період виникнення та чинники, що спричинили борг перед

ТОВ «Артхаус груп», тому рекомендуємо взяти до роботи наступний документ (табл. 3.4), який дозволить зіставити дані ТОВ «Артхаус груп» з даними замовників, відповідно до запитів.

Таблиця 3.4

Документ-підтвердження заборгованості замовників

Назва замовника	Дані обліку			Дані аудиту			Відхилення, грн (7-4)
	Акт звірки	Дата акту	Сальдо розрахунків, грн	Акт звірки	Дата акту	Сальдо розрахунків, грн	
1	2	3	4	5	6	7	8

Джерело: складено автором

Застосування запропонованих рекомендацій на практиці ТОВ «Артхаус груп» забезпечить відображення бухгалтерських операцій із замовниками спеціалізованих будівельних послуг відповідно до сучасних вимог будівельного бізнесу та своєчасне отримання та аналіз необхідної інформації керівництвом ТОВ «Артхаус груп» за потреби і іншим досліджуваним підприємствам). Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення надійності та ефективності обліку розрахунків із замовниками, що може бути впроваджено в практику господарювання досліджуваних підприємств.

ВИСНОВКИ

На будівельне виробництво завжди впливають численні фактори, які іноді можуть бути не враховані. Головна особливість організації обліку спеціалізованих будівельних підприємств – це послідовність формування вартості будівельно-монтажних проектів визначається наступними факторами: по-перше – це технологія будівельного виробництва; по друге – організаційна структура будівельної організації; по третє – умови договору будівельного підряду, укладеного між замовником і підрядником.

Належне та своєчасне проведення внутрішнього та зовнішнього аудиту діяльності на спеціалізованих будівельних підприємств дозволить приймати ефективні управлінські рішення. Бажаним кінцевим результатом аудиту в будівництві є виявлення як сильних так і слабких сторін облікового процесу спеціалізованого будівництва, а також розробка ефективних рішень щодо ціноутворення.

Для дослідження обрані чотири діючі спеціалізовані будівельні підприємства, юридична адреса яких знаходиться в м. Житомир, а вид економічної діяльності підпадає 43 розділ КВЕД-2010: Спеціалізовані будівельні роботи.

Обраними спеціалізованими будівельними підприємствами для дослідження результатів діяльності та оподаткування є: ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації». ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Авангард-Житомир» та ТОВ «Втеплі інновації» сплачують податки на загальних підставах, ТОВ «Артхаус груп» є платником 3 групи єдиного внеску.

Динаміка наведених показників таблиці 1.5 показує, що в 2023 році найбільш прибутковим було в ТОВ «Елефан-комфорт», яке за 2023 рік отримало 2494,8 тис.грн чистого прибутку, що більше відповідного показника за 2021 р. на 74,7 тис. грн чи на 3,1%; ТОВ «Артхаус груп» за 2023 р. отримало 248,6 тис.грн, що менше від 2021 р. на 636,7 тис.грн чи на 71,9%; ТОВ «Авангард-Житомир» отримало в 2023 р. 19,5 тис.грн чистого прибутку, що менше від 2021 р. на

102,1 тис.грн чи на 84,0%; ТОВ «Втеплі інновації» отримало в 2023 р. 311,9 тис.грн прибутку, що більше від 2022 р. на 221 тис.грн чи в 3,4 рази. Отже, діяльність досліджуваних підприємств, після спаду виробництва в 2022 р. в 2023 р. знову стали успішними.

Особливості обліку в спеціалізованому будівництві визначає НП(С)БО 18 «Будівельні контракти». Основу інформаційного забезпечення розрахунків із замовниками у ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» складає первинна документація, а саме: договір будівельного підряду, акт звіряння розрахунків, товарно-транспортна накладна, укладений рахунок-фактура, приймальна квитанція, бухгалтерська довідка щодо отримання від покупців авансів у рахунок погашення дебіторської заборгованості, акт виконаних робіт або наданих будівельних послуг, виписка банку, платіжна інструкція, розрахунковий чек.

Розрахунки за одержаними авансами в ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» ведеться на субрахунку 681 «Розрахунки за авансами одержаними» використовується для відображення операцій з отримання авансів від замовника відповідно до умов договору підряду чи контракт на спеціалізовані будівельні роботи.

Облік розрахунків ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» із замовниками ведеться на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками» за кожним замовником будівельних робіт та за кожним пред'явленим до сплати рахунком. За дебетом цього рахунку відображається вартість виконаних будівельних робіт, яка включає податки і збори, що підлягають перерахуванню до бюджетів та включені у вартість реалізації; за кредитом рахунку – суми платежів, які надійшли в касу чи на рахунки будівельного підприємства, а також інші види розрахунків.

Отже, для ефективного функціонування ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» необхідна організації достовірного облікового відображення розрахунків із

замовниками, що стане запорукою отримання об'єктивної інформації для прийняття обґрунтованих і ефективних управлінських рішень.

При веденні синтетичного та аналітичного обліку розрахунків із замовниками у ТОВ «Втеплі інновації» та інших спеціалізованих будівельних підприємств доцільним бачимо розмежування інформації щодо обліку розрахунків з покупцями та обліку розрахунків із замовниками, причому в першу чергу це стосується вітчизняних замовників, Запропоновані субрахунки та аналітичні рахунки до рахунку 36 підвищать аналітичність інформації і, відповідно, дозволять посилити контроль як за розрахунками з окремими дебіторами так і підвищать аналітичність інформації по спеціалізованих роботах.

Аудиторська перевірка проходить відповідно до загального плану та програми аудиту. У разі необхідності аудитор погоджує окремі положення даного плану з керівництвом ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації». При цьому аудиторська компанія нестиме повну відповідальність за результати власної роботи відповідно до загального плану, зберігаючи свою незалежність при виборі прийомів і методів аудиту розрахунків із замовниками.

Після перевірки розрахунків із замовниками повинен бути складений звіт і висновок щодо результатів перевірки. Крім того, аудиторський звіт є комплексним документом, який описує особливості бухгалтерської ситуації ТОВ «Елефан-комфорт», ТОВ «Артхаус груп», ТОВ «Авангард-Житомир», ТОВ «Втеплі інновації» щодо розрахунків із замовниками, а аудиторський висновок є більш конкретним і призначений для всіх користувачів, а не тільки для керівництва будівельної компанії.

Застосування запропонованих рекомендацій на практиці ТОВ «Артхаус груп» забезпечить відображення бухгалтерських операцій із замовниками спеціалізованих будівельних послуг відповідно до сучасних вимог будівельного бізнесу та своєчасне отримання та аналіз необхідної інформації керівництвом ТОВ «Артхаус груп» за потреби і іншим досліджуваним підприємствам).

Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення надійності та ефективності обліку розрахунків із замовниками, що може бути впроваджено в практику господарювання досліджуваних підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко Р. В. Внутрішній аудит у будівельній компанії: організаційний аспект. *Вісник Львівської комерційної академії*. 2014. Вип. 44. С. 169–172.
2. Бондарчук Н. В., Бушна Ю. А. Документальне оформлення розрахунків з покупцями та замовниками. *Молодий вчений*. 2017. № 9. С. 485–488.
3. Бугай Н. О., Чайка Г. А. Особливості внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями та замовниками сучасного підприємства. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія : Економічні науки*. 2018. № 12. С. 20–26.
4. Бурдьо І. М. Особливості аудиту будівельних підприємств. *Вісник Одеського національного університету*. 2015. Т. 20, Вип. 2(1). С. 175–178.
5. Волковицька О. М., Болтач С. Ю. Міжнародні нормативи та зарубіжний досвід в організації облікового процесу розрахунків з покупцями та замовниками. *Економіка та держава*. 2015. № 1. С. 72–75.
6. Гнатенко Є. П., Горячківська О.С. Нормативно-правові засади обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з покупцями та замовниками. *Молодий вчений*. 2016. № 10. С. 351–354.
7. Гриценко О. І., Мураста К. С. Облікові аспекти критеріїв якості будівельно-монтажних послуг. *Ефективна економіка*. 2017. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_12_61 (дата звернення 20.11.2024)
8. Грушко В. І., Савсюк М. М. Аналіз операцій з покупцями та замовниками. *Вчені записки університету «КРОК». Серія : Економіка*. 2017. Вип. 48. С. 85–92.
9. Гумега В.В. Особливості аудиту будівельних підприємств. *Шляхи підвищення ефективності будівництва*. 2020. №44, с. 24–30.
10. Дмитренко В. І. Концептуальний підхід до організації аудиту системи економічної безпеки підприємств будівельної галузі. *Бізнес Інформ*. 2020. № 5. С. 201–206.

11. Задорожний З.-М., Омецінська І. Проблемні аспекти обліку фінансових результатів у будівництві. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. Вип. 3. С. 225-237.
12. Іванова Т. М. Облікова політика дебіторської заборгованості на будівельних підприємствах. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2020. Вип. 46. С. 136–143.
13. Ільницька-Гикавчук Г. Я. Особливості обліку в будівництві. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.2. С. 137–140.
14. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010: Національний класифікатор України (редакція 04.01.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text> (дата звернення 20.11.2024)
15. Коваль С. В. Інституційне забезпечення обліку та адміністрування розрахунків з покупцями і замовниками, дебіторами і кредиторами. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2022. № 1. С. 50–55.
16. Краєвський В. М. Удосконалення управлінського обліку та внутрішньогосподарського контролю у будівництві *Економічний вісник. Серія : Фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 5. С. 98-107.
17. Краєвський В. М., Пінчук К. С. Удосконалення управлінського обліку та внутрішньогосподарського контролю у будівництві. *Економічний вісник. Серія : Фінанси, облік, оподаткування*. 2020. Вип. 5. С. 98–107.
18. Кривошеїн П. Адміністративно-правовий статус замовника об'єкта будівництва. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 2. С. 141–144.
19. Макаренко А. П., Кучкіна Д. Д. Удосконалення аудиту розрахунків з покупцями та замовниками на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 2. С. 29–35.
20. Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Богма Н. О. Удосконалення первинного та аналітичного обліку, внутрішнього аудиту розрахунків з покупцями та замовниками в системі контролю з урахуванням різних видів економічної діяльності для прийняття управлінських рішень. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 1. С. 33–39.

21. МСБО 11 «Будівельні контракти» в редакції від 01.01.2012). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_017#Text
22. Муковіз В. С., Оснач Т. В. Особливості обліку доходів операційної діяльності будівельного підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2017. № 5. С. 97–103.
23. Національний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти»: затвердж. наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2001 № 205. (редакція 03.11.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01#Text>(дата звернення 20.11.2024)
24. Непочатова В. С. Внутрішній контроль розрахунків з покупцями та замовниками. *Молодий вчений*. 2016. № 3. С. 134–138.
25. Осмятченко В., Пінчук К. Удосконалення бухгалтерського обліку будівельно-монтажних робіт. *Економічний аналіз*. 2020. Т. 30, № 1(1). С. 147–157.
26. Основна інформація ТОВ «Авангард-Житомир». URL: <https://clarity-project.info/edr/33802224> (дата звернення 20.11.2024).
27. Основна інформація ТОВ «Артхаус груп». URL: <https://clarity-project.info/edr/40452423> (дата звернення 20.11.2024).
28. Основна інформація ТОВ «Втеплі інновації». URL: <https://clarity-project.info/edr44787916> (дата звернення 20.11.2024).
29. Основна інформація ТОВ «Елефан-комфорт». URL: <https://clarity-project.info/edr/35954632> (дата звернення 20.11.2024).
30. Павелко О. В. Концептуальні засади побудови обліку фінансових результатів будівельних підприємств. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2018. Вип. 1. С. 98–108.
31. Пінчук К. С. Організація бухгалтерського обліку та контролю на будівельних підприємствах. *Бізнес Інформ*. 2019. № 12. С. 282–289.
32. Попович О. В., Філімонова С. В. Організація обліку розрахунків з покупцями та замовниками. *Молодий вчений*. 2023. № 9. С. 26–30.

33. Пославська Л. І., Ясишена В. В. Облік доходів за сферами відповідальності у будівництві. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 24, № 2. С. 114–122.

34. Потапова Н. О., Самойленко Є. І. Проблемні аспекти обліку розрахунків з покупцями та замовниками. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 10(1). С. 46–47.

35. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. (редакція 03.09.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 20.11.2024).

36. Річна звітність. ТОВ «Авангард-Житомир». URL: <https://clarity-project.info/edr/33802224/yearly-finances> (дата звернення 20.11.2024).

37. Річна звітність. ТОВ «Артхаус груп». URL: <https://clarity-project.info/edr/40452423/yearly-finances> (дата звернення 20.11.2024).

38. Річна звітність. ТОВ «Втеплі інновації». URL: <https://clarity-project.info/edr/44787916/yearly-finances> (дата звернення 20.11.2024).

39. Річна звітність. ТОВ «Елефан-комфорт». URL: <https://clarity-project.info/edr/35954632/yearly-finances> (дата звернення 20.11.2024).

40. Серьогіна Н. В., Сосніцька Н. О., Вішня Я. С. Аналіз будівельної галузі України. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2020. Вип. 3(1). С. 78–84.

41. Скрипник М. І., Слєпченко В. П. Контроль розрахунків з покупцями та замовниками. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2021. № 15. С. 47–52.

42. Тарасов М. В. Особливості бухгалтерського обліку у будівельних підприємствах: збірник наукових праць Науково-практичної конференції «Студентські наукові читання – 2024» за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. Житомир: Поліський національний університет, 2024. С.15-18.

43. Тарасов М. Наукові основи аудиту спеціалізованих будівельних підприємств: зб. праць учасників III Міжнар. наук.-практ. конф. «Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної

України на шляху до Європейського Союзу» (7-8 листоп. 2024 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2024. С. 527-530.

44. Тарасов М. Особливості обліку розрахунків спеціалізованих будівельних підприємств з замовниками: матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету «*Студентські наукові читання 2024*», 28 листопада 2024 р. Житомир : Поліський національний університет. 2024.С. 171-174.

45. Шевчук К. І. Інжиніринг служби замовника у будівництві. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин*. 2020. Вип. 46. С. 40–46.

46. Шигун М. М. Вплив чинників на модифікації в системі обліку фінансових результатів основної діяльності будівельних підприємств. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Економіка*. 2020. № 17. С. 119–126.

47. Юрченко Ю. О. Ключові елементи формування облікової політики будівельних підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2019. № 3. С. 234-237.